

Provisionalment: Plaça Jordi de Sant Jordi -
GIRONA

Tel. 972 22 50 44

www.cinematruffaut.com

a.e: info@cinematruffaut.com

MEMBRE DE LA XARXA

JOSEP

França, 2020

Direcció: Aurel

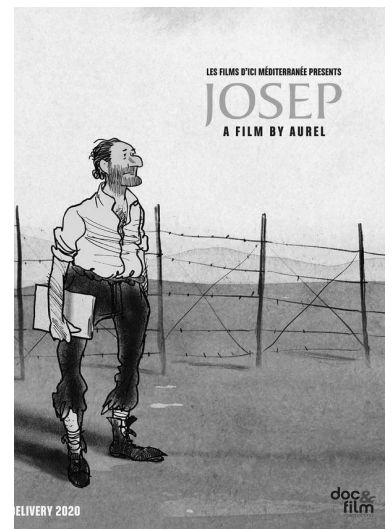
Intèrprets (veus): Sergi López, Bruno Solo, Gérard Hernandez, Valérie Lemerrier, Sílvia Pérez Cruz

Durada: 72 min

Gènere: Animació

Idiomes: Francès, castellà i català

Data d'estrena: 04/12/2020

Josep Bartolí i la memòria dels camps de l'exili

EL 14 de febrer de 1939, Josep Bartolí, dibuixant, sindicalista i membre del comissariat del POUM, va travessar la frontera espanyola cap a l'exili a França. Va haver de malviure en set diferents camps de concentració creats per la policia francesa per acollir els refugiats. Va dormir a les platges d'Argelers al costat de milers de companys seus que es trobaven a l'exili mentre se sentien atrapats per la brutícia, la misèria i el menyspreu d'uns gendarmes que els tractaven com si fossin autèntics ciutadans de segona. A l'interior dels diferents camps, no va parar de dibuixar per documentar allò que estava veient, per arribar a copsar la memòria de la vexació a la que estaven sotmesos. Va aconseguir evadir-se del camp de Bram però va ser atrapat per la Gestapo que el va traslladar cap al tren de la mort que va portar cap a Dachau a centenars de republicans que van participar en la lluita de la resistència. Va aconseguir fugir del tren de la mort i després del llarg periple va aconseguir instal·lar-se a Mèxic. Allà es va moure en el món de l'art i va acabar sent amant de Frida Khalo. Més tard va traslladar-se a Nova York on el nom de Josep Bartolí va acabar associant-se amb el grup 10th Street de què formaven part Willem de Koonig, Mark Rothko i Jackson Pollock, entre d'altres.

En la pel·lícula Josep, que s'estrena aquesta setmana, Aurel, prestigiós dibuixant francès, parteix dels cinquanta-sis dibuixos de Bartolí sobre l'experiència als camps per construir una suggeridora biografia del personatge. Bartolí va amagar una part dels dibuixos a la sorra d'un camp de concentració i els va recuperar abans de ser traslladat. El treball entre la imatge dibuixada per Bartolí i la seva recreació animada per Aurel acaba dissenyant una joia de cinema animat en la qual mostra amb gran crueltat el periple biogràfic de l'artista. També recrea la relació que estableix amb un gendarme amb el qual acaba travant una certa complicitat. L'estructura narrativa sorgeix de la memòria del gendarme que vigilava els camps i que va prendre consciència de la crueltat de la situació per fer una denúncia del maltractament dels exiliats. La força plàstica de les imatges captiva, sobretot

el treball que es duu a terme basant-se en la transposició d'un univers pictòric.

Més enllà dels motius estètics que marquen aquesta pel·lícula hi ha dos motius que converteixen Josep en una obra singular i en una clau com a discurs de recuperació de la memòria històrica. La primera qüestió resideix en el tema de la representació dels camps de concentració per als refugiats republicans que fugien de la dictadura franquista. La representació animada qüestiona per què el cinema espanyol mai ha estat capaç d'oferir un retrat contundent de la situació i vivència dels republicans exiliats. Sembla com si la pel·lícula intentés, des del dibuix, suplir un buit d'una memòria històrica que el cinema no ha sabut copsar, ni donar-li forma. La segona qüestió fonamental té a veure amb la posició que va tenir l'Estat francès respecte als greuges que van rebre els antifeixistes republicans. Ni la política francesa de recuperació de la memòria, ni la cultura francesa ha estat capaç de dur a terme un discurs crític sobre els maltractaments que van dispensar als refugiats antifeixistes. L'aparició de Josep, que en la seva estrena a França abans del confinament havia superat els 100.000 espectadors, ha estat clau per dur a terme un exercici de recuperació de la dignitat. Aquesta petita joia de l'animació basada en un personatge tant singular com Josep Bartolí, que compta amb les veus de Sergi López i Sílvia Pérez Cruz, posa sobre la taula uns dèficits que encara perduren i no deixa d'interrogar a la institució cinematogràfica sobre la persistència de l'oblit.

Àngel Quintana

Col·lectiu de Crítics de Cinema de Girona